

מראי מקומות- חולין כ"ו

אינו מתבטל, משום דטעם לא בטל. אולם ע' בחי' הגר"ח על הרמב"ם (טומאת אוכלין ד', ה', ד"ה והנה י"ל) דכ' דטעם דהשקה מהני הוא משום דנעשה חלק של המקוה, ולגבי קו' הקו"ש מהא דלית כן שפופרת הנוד, ע"ש שכ' לחלק בין דיני "עירוב", דצריכין כשפופרת הנוד, ובין דיני "חיבור", דאין צריכין, ע"ש.

(ד) **אמר רבא, לא שנו אלא שתמדו במים טהורים, וכ"ו- והגמ' הק' על רבא מהו החילוק. וכ' תוס', דס"ד דרבא ה' דכי נטמאו מעיקרא בפנ"ע, אינו מועיל להן השקה, וצ"ע כוונתו. וע' בחי' הר"ן דביאר דהיכא דתמדו במים טהורים ונטמא, אז אע"ג דפירא קאפי מלעיל, מ"מ ההוא פירא מיא הוא כיון שלא החמיץ, וכיון שנטמא, אף השקה עולה לו. אבל טמאין מעיקרא, האי פירא דקאפי מלעיל הרי לא נטמא, וכיון שכן, אין שייך שתעלה לו השקה. וע"ז הק' הגמ', אם אי' דפירא קאפי מלעיל, א"כ אפי' תמדן במים טהורים וטמאים, אינו בדין שתעלה להן השקה, שאין השקה מטהרת אלא מתורת זריעה, ואין זריעה לפרי אלא במים. אלא ע"כ משום דמבלבלי, וא"כ הכ"נ מבלבלי, ועלתה להן השקה וטהורין.**

(ה) **הכא נמי מבלבלי- הק' תוס', למה לי טעמא דמבלבלי, אפי' אם קפי פירות מלעיל, סלקא להו השקה, כדאמרי' בזבחים, דלחין אין חוצצין, ודרך היין עוברים המים להאדם. ות"י דלק"מ, דודאי דרך היין עוברים המים להאדם או הכלי, אבל דרך השקה לא. ובביאור דבריו, כ' החזון איש (יו"ד צ"ד, ח') דבכלי היין מרוכז ע"י דופני הכלי, ומגין על עצמו שלא יחלחלו המים לתוכם בנקל, אבל יין שעל הכלי ועל הגוף, נוח להתפזר ולספוג המים. והקהלות יעקב (טהרות נ"ח, ד"ה ונראה) ביאר באו"א, דכל ביאת מים על הטובל נופלים באיזה כח, ושפיר מחלחלים את הלח, רק השקה, שאין מי המקוה נופלים להמי פירות, רק נסמכים, וממילא הם רק נוגעים בהמי פירות שלמעלה, ולא במים**

(א) **בשהחמיץ מחלוקת- כ' תוס' דחשיב יין ממש, וכשם שיכול ליקח תמד זה בכסף מעשר, כן אינו פוסל המקוה, ואפי' אם יש בה ג' לוגין מים מלבד היין אינו פוסל המקוה, דהכל נחשב יין. אולם ע' בריטב"א בעירובין (כ"ט:), דכ' דהיכא שיש ג' לוגין מים חוץ מן היין, אז פוסל המקוה. וכ' דאי"ז דומה ליין מזיגא, דהתם אפי' אם יש בה יותר מג' לוגין מים אינו פוסל המקוה, דהתם הוי עיקרו יין, וא"כ השתא נמי נקרא חמרא מזיגא, משא"כ הכא, דעיקרו מים, ולכן פוסל.**

(ב) **דלמא אי שבקי' הוה מחמיץ- ויש לעי', ומה בכך, הרי ספק מים הוא, ואיך תקנה אותו בכסף מעשר. וכ' רש"י, דאז יכולין ללכת בתר רוב, וכיון דרובם מחמיצין, אנו יכולין לומר דיין הוא, ושפיר יכול לקנותו בכסף מעשר. ובתוס' פי' דהקו' אינו על מעשר, דבדין הוא דאין נקחין מספק, אלא אפוסל את המקוה פריך, דמספק אין לפסול, דקיי"ל דאין פוסלין המקוה בספק מים שאובין. וע"ע ברמב"ן, דכ' דאע"ג דמספק אין יכולין ליקח אותו מכסף מעשר, וגם פוסל המקוה מספק (דלא כתוס', וצ"ע מחלקותם). והוא ביאר דקו' הגמ' מהא דנקט המשנה אינו ניקח, ומשמע דודאי אינו חל, והכסף חוזר ויכול לאכול התמד בכל מקום, ואינו צריך לחוש דאולי יש לו דין מעשר שני, אלמא דודאי אינו חשיב יין. א"נ, היכי פסיק דיני' דהאי, הרי צריך לבדקו אם מחמיץ אם לאו.**

(ג) **ת"ר, התמד עד שלא החמיץ משיקו במים, משהחמיץ וכ"ו- פרש"י, דהוי חיבור, ובטל לגבי המקוה כתרומה טמאה שזרעה בקרקע, שבטלה טימאתה והיא טהורה. אבל יין במים לאו זריעה היא, דטעמא לא בטיל. וע' בקובץ שעורים (פסחים קנ"ז), דביאר דלפי רש"י אין טעם דהשקה משום דנעשה המים כחלק של המקוה, דהא כדי להיות של המקוה לכא' יהי' צריך להתערב כשפופרת הנוד, וא"כ מ"ש משאר משקין, אלא הביאור הוא, דהוי כמו המיעוט שנתבטל אצל הרוב, דהמים טמאין בטלין לגבי המקוה, אבל יין**

ולא תוקעין, וזה משמע דבדרך כלל תוקעין בערב יו"ט. וכ' דלפי מש"כ הרמב"ם דבכל מוצאי שבת היו תוקעין כדי להתיר העם למעשיהן, א"כ י"ל בפשיטות דכוונת התנא לומר דבמוצאי שבת שחל בה יו"ט אין תוקעין.

(ט) **כיצד מבדילין, המבדיל בין קודש לקודש-** וכ' **השבט הלוי** (ח', קי"ח), דנוסח זה מעכב בדיעבד, ואם טעה ואמר המבדיל בין קודש לחול, הרי הוא משנה ממטבע שטבעו חכמים ולא יצא.

(י) **תוקע ומריע בנשימה אחת- פרש"י**, ומ"מ מפסיק הוא בינתיים. וע' בבית יוסף (או"ח תק"צ, ד', ד"ה ונראה) דכ' מדברי רש"י מבואר דאפי' להשיטות לס"ל דתוקעים השברים תרועה בנשימה א', מ"מ צריך להפסיק הוא בינתיים קצת, וכן הביא מתרומת הדשן, וכן פסק המשנה ברורה (שם, י"ח). אבל ע' בחזון איש (קל"ו, ב') שכ' שאין להביא ראיה מדברי רש"י כאן דנשימה אחת היינו דוקא עם הפסק, אלא כוונת רש"י לומר דשייך לשון נשימה אחת אפי' אם יש הפסק, ומוכרח כאן שיש איזה הפסק, דאל"כ, אין חילוק בין ר' אסי דאמר תוקע ומריע בנשימה אחת, ובין ר' יהודה דאמר דמריע מתוך תקיעה, וא"כ אין ראיה מרש"י דס"ל דיש לעשות בהפסק דוקא (וע"ש עוד באות א' מה שהביא דברי המ"ב הנ"ל ותמה עליו).

שתחתיו, אז אמרי' הכלל דאין מי המקוה מחלחלים בדבר הלח, ואיכא חציצה.

(ו) **אבל חכמים אומרים יש מיאון במקום חליצה,** דתניא, וכו'- הק' הרשב"א, למה לא קאמר הגמ' דזו דברי ר"מ, אבל חכמים אומרים שיש מיאון במקום חליצה משום דס"ל דקטנה חולצת, דרק ר' מאיר ס"ל דקטנה אינה חולצת משום דחיישינן דשמא איילונית היא, וחיישינן למיעוטא, אבל רבנן ס"ל דקטנה חולצת, וא"כ שפיר יש מיאון במקום חליצה, והניח בצ"ע.

(ז) **עד שירבה השחור על הלבן- כ' תוס' בב"ב** (קנו. ד"ה לאפוקי) להסתפק אם אמר ר' יהודה שיעור זה דעד שירבה השחור על הלבן דוקא לענין מיאון, או לענין דברים אחרים ג"כ. וע' בראש יוסף שהביא מה שהק' המשנה למלך (אישות ב', כ') על תוס', דאיך יסתפק לומר דאולי ס"ל לר' יהודה דבעינן שירבה השחור על הלבן בכל התורה כולה, א"כ למה אמרי' כאן שיש מיאון במקום חליצה, הרי אם לענין כל התורה כולה צריך שירבה השחור על הלבן, א"כ גם לענין חליצה אינה גדולה עד שירבה השחור על הלבן. וכ' הראש יוסף די"ל דודאי ס"ל לתוס' דאף לר' יהודה היא נעשית גדולה מן התורה משתביא ב' שערות, אלא מדרבנן הוא דיש להסתפק, אולי כמו דמקילין לענין מיאון להניחה למאן עד שירבה השחור על הלבן, כן לענין כל הדינים, מדרבנן אינה גדולה עד שירבה השחור על הלבן. ומה דאמרי' דסוגיין דלא כר' יהודה, אף דלכאור' גם ר' יהודה מודה דלמעשה אינה חולצת עד שתביא ב' שערות, כ' דשאני חליצה, דמן התורה גם בקטנה מועיל, וא"כ, אם גזרי' דלאחר שתביא ב' שערות, עדיין אינה יכולה לעשות חליצה, זה יהי' בגדר גזירה לגזירה, ולכן שפיר אמרי' דיש מיאון במקום חליצה.

(ח) **כל מקום שיש תקיעה- פרש"י**, ערבי שבתות וימים טובים. וע' ברש"ש שכ' לתמוה, דלא מצינו בשום מקום שהיו תוקעין בערב יו"ט, ואדרבה, משמע בסוכה (נד.) דבערב פסח לא היו תוקעין, ולכאור' ה"ה בכל ימים טובים. וכ' דמה שדחק רש"י לפרש כן, היינו משום דתנן דבמוצאי שבת שחל בה יו"ט מבדילין